

ГЛАСНИК ГЕОГРАФСКОГ ДРУШТВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
HERALD OF THE GEOGRAPHIC SOCIETY OF THE REPUBLIC OF SRPSKA

ГОДИНА 2001.

YEAR 2001.

Свеска 6

Volume 6

UDK:

711.4 : 504.03

Мира Живковић - Мандић*

РАЗВОЈ ГРАДОВА И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Садржај: У раду су поменути неки проблеми који су произашли из наглог развоја градова у XX вијеку, као посљедица индустријализације и њиховог утицаја на квалитет животне средине.

Кључне ријечи: индустријализација, урбанизација, плански развој, животна средина, екологија

Abstrakt: In this work we point out some problems, which came out from the illogical cities development in the XX century. It was a consequence of the process of industrialization and its influence on the human environment.

Key words: industrialization, urbanism, planned development, human environment, ecology.

УВОД

У овом раду наводе се неки проблеми настали као посљедица наглог просторног и демографског ширења града и савременог начина производње и живота уопште, који су резултат модерне технологије, која уз позитивне оставља и бројне негативне посљедице на животну средину. У раду се уопште говори о проблемима деградације животне средине, а бројчани показатељи користе се као примјери којима се доказују изнесене тврђење. Иако је ова проблематика мултидисциплинарна, у њеном изучавању географија заузима значајно место као комплексна наука о прожимању утицаја човјека и природне средине.

РАЗВОЈ ГРАДОВА

Историја развоја градова дуга је преко 5 000 година: почиње настанком градова у Месопотамији око 3 500 година прије наше ере као неопходних управних центара, вјерских и трговачких, а затим наставља развојем градова у Египту, Индији, Кини. Градови у Европи су млађи и настају између 800 - 500

* Mr. Мира Живковић-Мандић, виши асистент Природно математички факултет, Универзитет у Бањој Луци

година прије наше ере у Италији, Шпанији и Грчкој. Први градови били су мали и они који су имали од 5 - 10 000 становника сматрани су значајним. Већ тада је било евидентно да градска насеља интензивно утичу на промјене у свом окружењу, те да потичу развој културе и привреде и привлаче становништво околине и ширег простора.

Развој градова одвијао се постепено кроз историју, као одраз свеукупних привредних и политичких кретања у друштву, па су периоди процвата смjeњивани застојем. Основна мрежа градских насеља била је успостављена крајем XVIII вијека, кад је почетак развоја индустријске производње означио и почетак процеса убрзане индустријализације и урбанизације које су имале одраза у просторном и демографском ширењу постојећих градова и јачању њихове економске моћи. Овим промјенама, чије је извориште Западна Европа, нису сви континенти истовремено и истим интензитетом захваћени, већ су се одвијале постепено, овисно о близини утицаја Западне Европе и степена друштвено - економског развоја поједињих дијелова свијета. Значајне регионалне разлике у степену индустријализације и урбанизације, изражене су како између континената, тако и унутар истих држава као посљедица разлика у природно - географским обиљежјима и културно - историјском развоју. Удио градског становништва у укупном становништву свијета није био значајан до почетка XX вј. У градовима већим од 20 000 становника живјело је 1800. г. само 22 милиона стан. или 2,4 % свјетске популације. Год. 1900. тај удио је износио 9,2%, а у 1970. години 30,7% (Вреськ, 1990.). По најновијим процењенама 2000. године око 47% свјетске популације живјело је у градовима. Степен урбанизације, у смислу удеља градског становништва у укупном становништву, земаља у развоју износио је 40%, а развијених земаља 76%. Пројект за 2 030. годину говоре да ће 60% становништва свијета до тада настањивати градове. Насеља су резултат одређених историјско-цивилизацијских вриједности као географски специфична мјеста стаљне или привремене концентрације људи и радnih активности из чије комплексности произлази и њихова класификација прилагођена условима и потребама одређених друштвених заједница. Зато постоји више критеријума за одређивање типа насеља: од нумеричких до управно-административних и они се знатно разликују од државе до државе, па су поређења врло тешка. У државама у којима је број становника критеријум за одређивање урбанизости насеља, тај се број креће од 200 (Шведска, Финска) до 30 000 (Јапан) становника. Не улазећи у анализу критеријума и појма урбанизације, чињеница је да је овај процес све израженији. Нагли пораст удеља градског становништва посљедица је имиграције становништва са села тзв. руралног егзодуса и високог природног прираштаја у земљама у развоју које посљедњих деценија брже увећавају број градског становништва, док су ти процеси у развијеним земљама углавном завршени, а преразмјештање радне снаге из града у град прати нове индустрије засноване на модерним технологијама.

ПРОБЛЕМИ РАЗВОЈА ГРАДОВА

Од ране фазе појаве градова до данас њихов утицај на социо-економске промјене постаје све већи, као и на промјене у природно-географском окружењу у смислу његове валоризације, експлоатације и трансформације које постају много интензивније. Уз бројне позитивне посљедице, истовре-

мено оставља и низ негативних посљедица које су интензивније што је урбанизација већа. То су: непланска изградња, уништавање аграрног земљишта, рушење амбијенталних историјских и културно значајних објеката, загушеност саобраћаја, недостатак зелених и слободних површина, бука, брзо загађивање и „трошење“ природне средине, до социјалних посљедица као што су: нагомилавање сиромаштва у град, отуђеност, криминал и др. Неоспорна је чињеница да су градови основни покретачи цјелокупног развоја и да утичу на позитивну трансформацију ширег простора (унапређивање производње, инфраструктурна опремљеност, стамбена изграђеност, преношење градског начина живота у аграрни простор), али врло интензиван раст градова у другој половини XX вијека изазван брзим промјенама у напретку индустрије и технологије, оставља све више штетне посљедице на цјелокупно стање животне средине уништавајући аграрно земљиште, воде, ваздух, биљне и животињске заједнице доводећи поједине биоценозе на границу опстанка. Загађеност и све већа несташница чисте, питке воде постаје алармантна у толикој мјери да многи стручњаци из области природних наука и геополитике прогнозирају да ће XXI вијек бити вијек борбе за воду. Загађеност атмосфере достигла је алармантне размјере и већ видљиво утиче на промјену климата на Земљи. Куда иде човјечанство неконтролисаним развојем у коме је профит много важнији од будућности човјечанства, питање је које се све чешће поставља, али се мало ради на његовом рјешавању. Тек данас разумљива је и еквивалента објомена индијанског Поглавије упућена америчком предсједнику Френклину Пиреју 1854. приликом предаје индијанске земље... „чувајте ову земљу, она вам је мати. Не заборавите, све што је додгођи мајци земљи; ја ни ће и њену дјецу. Све је на земљи повезано.“ Гледајући брзи развој Америке, поглавија је закључио: „Људском животу је крај, почиње борба за опстанак.“ Ову поруку шаље ОУН свим земљама свијета 5. јуна за Свјетски дан заштите човјекове околине. Жеља да се влада природом и њено кроћење, створило је ујверење да је човјек свемоћан и довељан до трошења природних ресурса које треба оставити будућим покољењима. У XX вијеку потрошено је природних богатстава више него у току цијеле историје.

Технолошки најразвијенији дијелови свијета су уједно и простори наглашене урбанске концентрације, а то су: западна и средња Европа, сјевероисток САД и обални дијелови источне Азије. Највећи градови свијета у ширим агломерацијама окупљају око 20 милиона људи: Сидуад Мексико, Њу Јорк, Сао Паоло, Токио. Свакодневно њиховим улицама креће се више милиона возила, а потребе за водом, свјежим намирницама те количина произведеног смећа су енормно високи. Велики градови, посебно у привредно слабије развијеним земљама, стварају утисак могућег уточишта и могућности рјешавања социјалних проблема, јер се очекује да у великим граду има мјеста за све социјално угрожено становништво, па су социјално преструктуирање и просторни преразмјештај становништва врло интензивни. Зато око великих градова вишак становништва са села ствара насеља сиротиње (фавеле, сламови), у којима не постоје основни инфраструктурни садржаји. Овај процес карактеристичан је за земље у развоју (Латинска Америка, Африка) са недовољно развијеном индустријом, израженим високим природним прираштајем и вишком аграрног становништва. Социјално преструктуирање и просторни мобилитет становништва у тим су земљама бржи од развоја индустрије

и прелазе потребе градова и друштвеног развоја уопште. Рурални егзодус према већим урбаним центрима држава не може контролисати, па је просторно ширење и демографско увећање градова непланско и спонтано, праћено бројним урбанистичким, инфраструктурним и социјалним проблемима. Само у Сидуад Мексику од 20 милиона становника 6 милиона насељава фавелу, од чега 3 милиона нема воду и струју, а становници су највећег града свијета. Ту се сваког дана роди око 2 000 беба, од чега већи дио у фавели, па не зачуђује велика смртност дојенчади. Данас су сиротињске четврти великих градова простори најбједнијих услова живота уопште. Може се поставити питање да ли се ово становништво може убројити у урбано јер иако живи на простору града, оно нема основних инфраструктурних садржаја које има свако село у развијеном дијелу свијета.

НЕОПХОДНОСТ ПЛАНИРАЊА РАЗВОЈА УРБАНИХ НАСЕЉА

Наведени проблеми указују на потребу планског раста градова као средишта производње и становља и утицали су на појаву регионалног планирања као институцијализиране дјелатности постављене на законодавним основама, (Врек, 1990.) коју су између два свјетска рата развиле и подржале многе државе западне Европе, СССР и САД, а касније и друге да би плански усмјерили своју економију и ублажиле социјалне проблеме. Из потребе усмјеравања регионалног развоја произашле су бројне теорије о просторном планирању оvisno о конкретном простору и проблему. Плански развој насеља и цијелих регија познат је још у старим државама: Грчкој и Риму, касније у Турском, Аустријском и Руском Царству кроз изградњу нових насеља и пресељавање цијелих скupина становништва и систематском развоју одређених области првенствено из војно-стратешких разлога. Имајући у виду нагли пораст становништва у XX вј. и даљњу тенденцију његовог пораста као и све интензивнију експлоатацију природних ресурса просторно планирање ће у XXI вијеку бити значајан фактор усмјеравања развоја привреде и насеља. Тиме на значају добија и урбана географија. Средином XX вијека држава и градови такмичили су се ко ће саградити највећу зграду у свијету, а данас се такви објекти све више сматрају урбанистичким промашајем. Док су за пословни простор још увијек привлачни, као стамбени објекти губе на цијени, па их све више настањују нижи социјални слојеви. Пр. у Лондону у стамбеним објектима вишим од девет спратова станује само 3% становника града (Перковић, 1989). Све више држава доноси прописе о урбаној изградњи којима се планира изградња објекта до четири спрата висине (Грчка) па ће се градови више развијати у ширину, чиме би се спријечила превелика концентрација становништва, привреде и објеката на малом простору. У XIX и поч. XX вијека многе просперитетне рударско-индустријске регије у свијету (Велика Британија) доживеле су средином XX вијека стагнацију због исцрпљености рудних залиха и преструктуирања у развоју индустрије, којим су класичне гране индустрије (металургија, текстилна) изгубиле на значају. Овај процес био је праћен бројним економским и социјалним проблемима. У циљу преструктуирања привреде ових депресивних регија на друге гране привреде и рјешавања социјалних проблема, јавило се регионално планирање и бројне теорије о регионалном развоју као покушаји рјешавања насталих проблема.

Овисно о степену друштвено економског развоја и врсте власништва над земљом и средствима производње поједине државе су развиле за њих специфичан начин планирања економског развоја који је првенствено укључивао индустрију и градове. Практичне потребе утицале су између два свјетска рата на појачан географски интерес за проучавање градова и појаву урбане географије. Послиje Другог свјетског рата тежиште изучавања је на значају града у простору и његову утицају на трансформацију околине. Проблем развоја градова као центара производње и становаша прате, свако из свог угла интересовања; економија, урбанизам и просторно планирање, али и урбана географија која је посебно развијена у земљама Западне и Сјеверне Европе и Англоамерике. Географија је комплексна наука која проучава природне и друштвене садржаје геопростора, а насеља као продукт човјековог рада на одређеном простору незаобилазан су предмет њених проучавања. Иако свака наведена научна дисциплина на свој начин третира урбану проблематику, коначни циљ је исти па не треба правити границе у предмету изучавања појединачних научних дисциплина, већ тежити размјени њихових искустава и заједничком третирању актуелних проблема у циљу њиховог рјешавања.

Географи с простора претходне Југославије, у односу на западноевропске, почели су касније проучавати проблематику урбаног развоја, што је разумљиво, јер на нашем простору се касније јављају велики урбани системи, чиме смо се касније суочили са посљедицама њиховог развоја. Прва упутства за проучавање географије градова на југословенском простору, написао је словенски географ Игор Вришер 1963. г. на иницијативу Савеза географских друштава СФРЈ 1956. г. Упркос недостатку стручне литературе, теоријске основе и методологије од Другог свјетског рата до данас на југословенском простору, посебно међу српским, словенским и хрватским географима настало је много радова који су изучавали урбану проблематику. Млађа генерација српских географа те отворена катедра за просторно планирање при Географском факултету у Београду указују да се ова проблематика све интензивније изучава.

Иако је прве планове развоја насеља на простору Хрватске и Војводине урадила Хабсбуршка Монахија, а у Србији су рађени још у вријеме Милоша Обреновића, било је градова који нису ни пред распад СФРЈ имали модерно урађене генералне урбанистичке планове, па су доста стихијски развијени. О урбанистичким плановима позванији су да говоре просторни планери и урбанисти, а урбана географија у целокупном контексту сагледава проблеме произашле из неконтролисаног и непланског развоја градова и указује на његове посљедице на шири геопростор. Република Српска има проблем израде генералних урбанистичких планова и њиховог провођења јер се општинска и градска управа често стављају изнад донесеног урбанистичког плана и не проводе га како је предвиђено. Дакле, постојање планова је само предпоставка рационалном планирању и искориштавању простора, али не и њихова гаранција. Зато је потребно усклађено дјеловање стручних институција, лица и представника локалне управе. Плански развој градова требао би се одвијати у складу са просторним, генералним урбанистичким и проведбеним планом који садржавају правце развоја и имају одређене границе допустивости угрожавања човјекове околине и мјере заштите већ утврђеног. Плановима посебне намјене се утврђује шта се ставља под посебну заштиту (заштићени објекти и дијелови природе).

По комбинованим квантитативно-аналитичким критеријума РС има 45 насеља градског типа, али само 12 има више од 10 000 становника: 2 насеља између 20 - 50 000 стан., а само Бања Лука прелази величину од 50 000 стан. и то неколико пута јер има око 200 000 стан (Демографска статистика, бр. 1, 1999.), тј. акумулира око 17% становништва РС. Обзиром на број становника и привредну снагу градова РС, у већини њих се не може третирати савремена урбана проблематика јер нису достигли одређени степен демографског, привредног и територијалног развоја који постаје оптерећујући за квалитетно функционирање насеља па негативне урбане појаве још јако нису изражене. То је уједно шанса да ова насеља избегну негативности у развоју и трансформацији која су пратећа појава већине великих градова у свијету. Јако мала ова насеља пате од неорганизованости појединих сегмената урбаних садржаја међу којима су првенствено слаба заштита зелених површина плућа града и неријешено питање депонија. Бања Лука је достигла величину која је критична у развоју урбаних насеља, кад су потребне хитне интервенције просторних планера и урбаниста и сарадња управних структура да се развој града у свим сегментима правилно усмјери, тако да развој једног дијела не угрози остале сегменте града већ да се допуњују као јединствен организам који задовољава стамбене, производне и услужне и културно-рекреативне потребе становништва. На осталим просторијама предходне Југославије ови проблеми су израженији јер су на њима лоцирани већи урбани системи.

ПОТРЕБА ЕКОЛОШКЕ ЗАШТИТЕ

У урбаним срединама изузетно је велика концентрација становништва и материјалних добара са тенденцијом даљег пораста уз стални напредак технологије што је довело до неизbjежног угрожавања неких простора и изазива општу деградацију културних и природних вриједности. Што је свијест становништва мања и што је друштво неодgovornije, то је степен угрожености већи. Еколошка криза је данас изражена као криза геопросторног погледа на свијет. Потреба заштите квалитета живота у граду од њега самог има за посљедицу и појаву урбане еколођије као нове научне дисциплине, неопходне за очување природне и друштвене средине пред експанзијајућим растом градова. Равнотежа између човјека и природне средине опасно је угрожена развојем технологије у којој је изражена криза свијести система вриједности. Свијест о потреби успостављања давно нарушене хармоније између човјека и његових потреба за природним богатствима, као основни предуслов опстанка на планети, још није заживјела међу свим људима и у свим друштвеним системима. Што је друштво привредно развијеније, оно је већи потрошач и акумулира већи капитал (пр. САД) и еколошка свијест ту не може практично заживјети већ само као парола што доказује и одбијање САД да потпише Декларацију из Кјота којом се потписнице обавезују на смањење загађености ваздуха. Тек кад еколођија постане дио човјекових моралних схватања и буде на врху система вриједности испред капитала, релација природа-човјек-друштво-технолошки развој постојаће у јединству у коме неће бити међусобног угрожавања. То вријеме сазријевања људске свијести и измене система основних вриједности још је далеко, а еколошке катастрофе као реалност све чешће и све ближе глобалној еколошкој катаstroфи. Тако

се човјеков технолошки напредак јавља као највећа опасност његовом опстанку на планети. На дјелу је деструкција човјека и човјекове околине.

Као илустрација оштећене деградације животне средине могу послужити слиједећи подаци. Један од основних предуслова опстанка на Земљи је вода. Већина ријека у Европи су биолошки мртве воде (пр. у Польској 65%). Приближно 1/3 површине бивше Источне Њемачке је биолошки мртво, велике површине у Чешкој и Словачкој. У околини Њујорка око 25% језера и ријека толико су кисели да у њима више нема живота. Проценат шума уништих киселим кишама у већини европских држава креће се од 40-65%. Количине произведеног смећа по становнику расту пропорционално технолошком развоју (изузев Јапана), па износе пр. у Аустрији 681 кг по становнику годишње, у САД 864 кг (извор GAIA Atlas City 1993.). Свјетска Здравствена Организација је у периоду 1980-1984. г. обављајући истраживања утврдила да преко 600 милиона људи живи у стално загађеним урбаним срединама и објавила листу најзагађенијих градова свијета. По тим подацима у Европи најзагађенији ваздух удишу становници Глазгова, Бирмингема и Лондона; у Африци Каира и Лагоса, у Азiji Бомбаја, Калкуте и Техерана; у Сj. Америци Лос Анђелеса; у Јуж. Америци Каракаса, Сантајага и Сао Паола. Истраживања показују да је у земљама Европске Уније половина становништва изложена саобраћајној буци већ од 65 децибела. Повећан број оболјелог становништва, као посљедица загађења животне средине и епидемија квалитета живота у земљама је развијеним прљавим индустријама и високим степеном деградације животне средине, говори да није само природа угрожења већ и човјек.

Економисање основним геобесурсима у коме је степен загађености ваздуха, воде и тла, уништавање шума, атмосферског омотача, промјена климе и нагло смањивање природних ресурса, уз све израженију потрошњу и стварање отпадних материја испред квалитета живота, звони на узбуну. Потребно је хитно одређивање граница угрожености у свим сегментима природних и антропогених садржаја геопростора и успостављање мориторинга као комплексног и интердисциплинарног истраживања и организовања због регистровања стања и утицаја дегенеративних и деструктивних елемената животног простора на сви живи свијет и материјална добра те предузимање превентивних мјера у циљу заштите и санације. У том смислу неопходна је изградња еколошке свијести и културе широких слојева становништва и оптимална организација простора која мора почети из урбаних средина које су највећи покретачи развоја, али и највећи пружирачи природне средине и њени највећи загађивачи.

ЗАКЉУЧАК

У току XIX и XX вијека нагли развој индустрије утицао је на урбанизацију у цијелом свијету која се, оvisno o степену друштвеног и економског развоја поједињих регија, одвија различитим интензитетом и временском динамиком.

Степен урбанизације, као и критеријуми за њено утврђивање, разликују се од државе до државе, међутим посљедице које је изазвала врло су сличне у разним крајевима свијета.

Потребно је истакнути позитивну страну раста градова, јер су градови покретачи развоја у геопростору (културног и привредног), они концентришу производњу, капитал и становништво, али акцент у овом раду стављен је на

негативне ефекте произашле као посљедица напретка науке и технологије, од којих се дио може избjeћи или смањити њихов интензитет правовременим реаговањем и планским развојем у циљу заштите животног простора. Зато се еколошка свијест све више намеће, не само као потреба и елемент културе живљења, већ као основно морално схватање у свијести сваког човјека у циљу спречавања еколошке катастрофе и правилног усмјеравања технолошког развоја.

Урбани системи у различитим државама и регијама развијају се под утицајем бројних фактора: цјелокупног друштвено-економског развоја, традиције урбаног развоја, величине територије, културних и политичких утицаја окружења, економске и политичке стабилности и др. и овисно о њима резултирају одређеном мрежом насеља и њиховом просторном организацијом и квалитетом урбаних садржаја и културом становања (живљења). Планирање развоја урбане мреже може се проводити на локалној, регионалној и националној редини и у том смислу регионализација (диференцијација простора на мање дијелове специфичних обиљежја) може послужити као полазиште, основа планирања развоја регија и урбаних насеља као нодуса у којима се концентрише становништво, привреда и капитал и која су извориште свих економских, социјалних и културних промјена у простору.

Концентрација капитала и производних капацитета резултирала је великим концентрацијом становништва на релативно малом простору. Рудна богатства, извори енергије, саобраћајна доступност и транспортни трошкови, јефтина радна снага и близина тржишта основни су фактори валоризације геопростора у XX вијеку. Све израженије слободно кретање радне снаге према концентрацији производње и капитала има за посљедицу интензивни раст градова и велики диспаритет између просторности Земље као планете и концентрације насељености на њеном релативно малом простору. Величина и стопа раста градова нису узроци проблема којима су савремени градови изложени, већ како то каже грчки урбаниста и научник Константин Доксијадис: „основни узроци леже у недостатку уравнотежености и одговарајуће структуре градова“ (Доксијадис, стр. 110, 1982.), мислећи на просторно-физичке и организационо-институционалне структуре које због све веће комплексности града захтијевају брзу и адекватну изграђеност. Иако економисти и просторни планери у многим земљама указују на потребу реорганизације насеобинске мреже и усмјеравања развоја градова ка мањим урбаним средиштима величине 20 000 - 200 000 становника у којима је организација свих сегмената живота лакша, а деградација природне средине и човјека као друштвеног бића мања, немогуће је контрољати кретање капитала и становништва. Градови се шире стварајући конурбације и мегалополисе у којима је еколошка равнотежа давно нарушена, а покрет тзв. зелених више постоји као помодарство него израз свијести.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

1. Динић Јован, О односу економске географије и екологије. екологија и географија у решавању проблема животне средине, Посебна издања - књига 69, Српско географско друштво, Београд 1990.

2. Доксиђас Константин, Човјек и град, Београд 1982. (Општа криза градова - Emergence and Growth of an Urban Region, A Concept for Future Development, Detroit Edison, 1970.
3. Goodall Brian, Dictionary of Human Geography, Facts On File Publications New York 1987.
4. Hall Tim, Urban Geography, London and New York, 1998.
5. Илић Јован, Еколошки процеси и географија, Екологија и географија у решавању проблема животне средине, Посебна издања књига 69, Српско географско друштво, Београд 1990.
6. Myers Norman, GAIA An Atlas of Planet Management, Anchor Books, Doubleday, New York 1993.
7. Perković Zorislav, Neke Novije tendencije u životu i razvoju Londona, Geografski glasnik broj 51, Zagreb 1989.
8. Roth Ljubica, Razvoj urbanih sistema u svijetu, Beograd 2001.
9. Стаменковић Србољуб, Бачевић Милан, Географија насеља, Београд 1992.
10. Vresk Milan, Osnove urbane geografije, Zagreb 1986.
11. Vresk Milan, Grad u regionalnom i urbanom planiranju, Zagreb 1990.
12. Vrišer Igor, Uputstva za proučavanje gradova, Ljubljana 1963.
13. Подаци Свјетске Здравствене Организације

SUMMARY

During the XIX and XX centuries the illogical development of the industry influenced the whole world urbanism, which has developed its own intensity and dynamic depending on the social and economic development of each region.

The level of urbanism and the way it has been set up, is different in every state, but it is similar if we consider its consequences on the whole world.

The consequences are; an illogical way of building, an illogical dislocation of the urban object, building infrastructures, no respect for the environment, destruction of the rural areas, destruction of the cultural and natural resources water pollution, rubbish dislocation, traffic intensity, noise and social alienation. These consequences have a heavy influence on the human environment and are strictly connected with the cities development.

Even though the consequences of the cities development are positive too (cities develop themselves in a cultural and economic way), in this paper we point out the negative consequences, from which we have the right to defend or to correct by a logical way of development, just to improve our human environment.